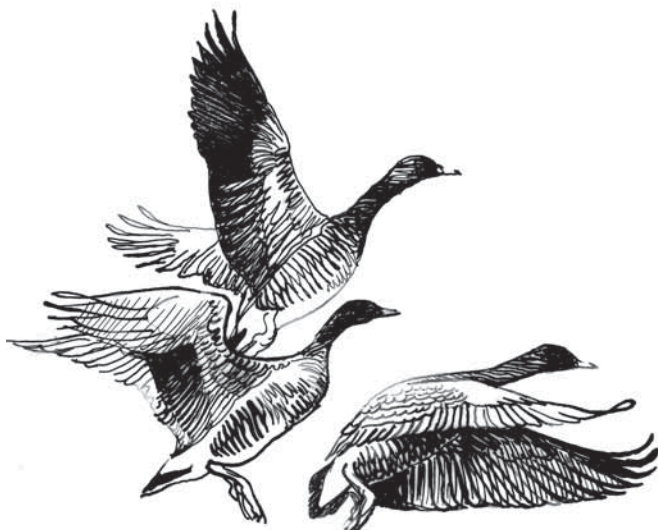

Sædgås *Anser fabalis*

Bean goose

I træk- og vinterperioden forekommer to underarter I af sædgås i Europa, skovsædgås, *Anser fabalis fabalis*, og tundrasædgås, *Anser fabalis rossicus* (Madsen m.fl. 1999). I Danmark rapporteres næsten udelukkende skovsædgæs, som yngler spredt i skovmoser i det nordlige Skandinavien og det nordvestlige Rusland. Fuglene overvintrer i det sydlige Sverige, Danmark og Holland (Nilsson m.fl. 1999). I Østdanmark optræder flest sædgæs i forbindelse med kuldeperioder, hvor gæs fra Skåne presses mod sydvest (Jørgensen

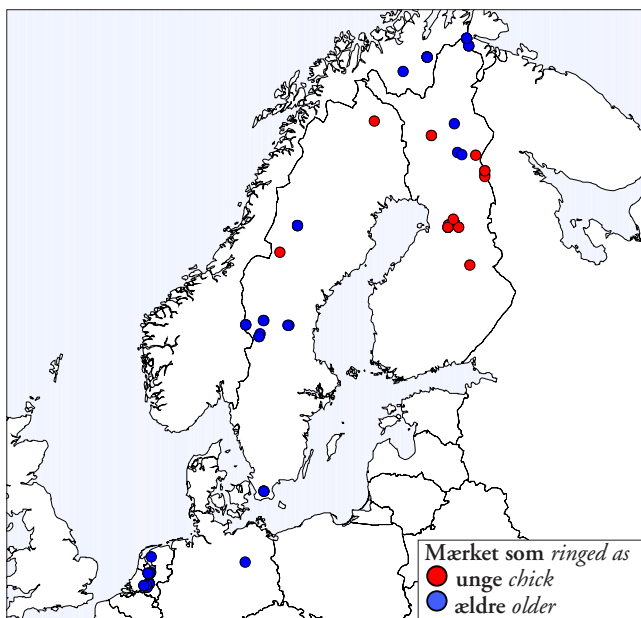

Fig. 1. Mærkningslokaliteter for sædgås ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=101). Ringing sites for bean goose ringed abroad and recovered Denmark (n=101).

m.fl. 1994, Nilsson m.fl. 1999). Tundrasædgås yngler i Nordrusland og overvintrer primært i det centrale Europa og Holland (Madsen 1991). Underarten har status som en sjælden træk- og vintergæst i Danmark.

Mærknings- og gemmeldingsdata

I Danmark er der blot ringmærket 11 sædgæs, heraf tre af Dansk Ornithologisk Central i 1940, én af Vildbiologisk Station i 1979 og syv af Zoologisk Museum i 1979. Én af de ringmærkede fugle er genfundet (9%). Derudover er der i Danmark genfundet 101 sædgæs, mærket i udlandet (fig. 1). Ingen af de gemmeldte sædgæs er racebestemte.

Træk og overvintring

Den eneste danskmærkede sædgås, som er genfundet, blev mærket på Falster 24. februar 1979 og genfundet på Stevns 20. september 1979.

De udenlandsk mærkede fugle stammer bl.a. fra Norge (18), Finland (41) og Sverige (19) (fig. 1) - altså fra skovsædgåsens skandinaviske yngleområde.

Den første norske sædgås er fundet i slutningen af september. Fuglen var ringmærket i Finnmarken i Nordnorge to måneder forinden. Flest norske fugle er genfundet i november og december. Af de norske fugle er tre fundet i Himmerland og Limfjordsområdet, resten i Sydvestjylland, Lillebælt, Vest- og Sydsjælland samt én på Falster (fig. 2). Norsk ringmærkning har vist, at de nordnorske sædgæs primært overvintrer

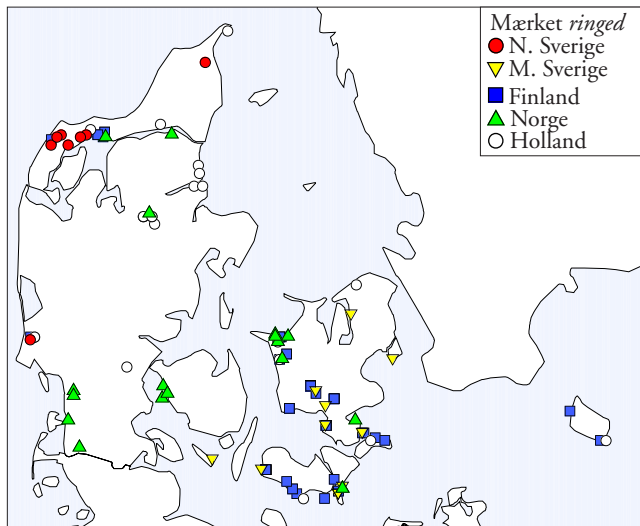

Fig. 2. Genfundslokaliteter for sædgås ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=101). *Recovery sites for bean goose ringed abroad and recovered in Denmark (n=101).*

i Sydsverige, Danmark og Holland (Bakken m.fl. 2003).

De finske fugle var alle ringmærket i yngletiden som unger eller voksne. De første er fundet midt i november, hovedparten fra december til første halvdel af marts. De finske sædgæs gæster primært de østlige egne af Danmark (fig. 2). Blot tre er genfundet i Jylland, resten på Syd- og Vestsjælland, Lolland, Falster, Møn og Bornholm.

Fugle fra en mindre, introduceret bestand i Mellemsverige er primært genfundet på Sjælland, Lolland og Falster (fig. 2). De nordsvenske ynglefugle er alle genfundet i Nord- og Vestjylland - primært i Thy (fig. 2). Ringmærkning med halsringe har vist, at sædgæs fra Åsele Lappmark i Sverige trækker via Nordvestjylland til overvintring i Norfolk i England (Parslow-Otsu & Kjeldsen 1992).

En del af de trækgæster, som opholder sig i Danmark i efterårsmånederne, trækker videre mod sydvest til

Holland, hvor der overvintrer både skovsædgæs og tundrasædgæs (Burgers m.fl. 1991). Således er 22 fugle, mærket i Holland i januar, februar og begyndelsen af marts, genfundet i både Vest- og Østdanmark fra september til december i efterfølgende år (fig. 2).

I Danmark er der i vinterperioden genfundet sædgæs fra Norge, Sverige og Finland. De overvintrende fugle vender i mange tilfælde år efter år tilbage til de samme eller nærtliggende overvintringslokaliteter. Flere sædgæs er således aflæst på samme lokalitet med års mellemrum. Desuden virker de overvintrende fugle relativt stedtrofaste igennem en sæson, og flere fugle er således aflæst på samme lokalitet med indtil tre måneders mellemrum.

Ringmærkede sædgæs er genfundet i Danmark indtil udgangen af marts, hvorefter fuglene trækker retur til ynglepladserne, eventuelt med rast i det sydlige Sverige og Finland (Nilsson m.fl. 1999).

I alt 63% af genmeldingerne var aflæsninger af levende fugle. Den primære dødsårsag for sædgæs, indrapporteret som døde, var jagt (92%).

English summary

Eleven bean geese have been ringed in Denmark, and one of these was later recovered, also in Denmark. Bean geese ringed in Norway (18), Finland (41) and Sweden (19) have been recovered in Denmark, the first in late September. Most Norwegian birds are found in November and December, mainly in the southern parts of Denmark. Most Finnish birds have been recovered in December–March, mainly in eastern Denmark. Birds from northern Sweden have been found in north and west Jutland, and birds from the population in central Sweden have been found in eastern Denmark. From Denmark some bean geese migrate to the Netherlands, while others spend the winter in Denmark. Recoveries indicate that many geese return to the same wintering site year after year. Bean geese depart from Denmark in March.